

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата педагогічних наук, доцента,
завідувача кафедри інформатики Комунального закладу «Харківська
гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради

Хміль Наталії Анатоліївни

на дисертацію Ясько Олени Миколаївни

**„Формування комунікативної культури майбутніх учителів
іноземних мов засобами ресурсу Інтернет”**,

представлену на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуалізація проблеми формування комунікативної культури майбутніх педагогів зумовлена інтеграційними процесами до світового та європейського освітнього простору, формуванням суспільства глобальної компетентності, реформуванням освітньої системи, спрямованої на підвищення якості, доступності та ефективності освіти, інтенсивним розвитком інформаційно-комунікаційних технологій. Динаміка сучасних освітніх тенденцій має виражену комунікативно-культурну спрямованість, що проявляється в орієнтації на міжкультурну комунікацію, діалогову модель навчання та виховання. У таких умовах зростає потреба у модернізації професійно-комунікативної підготовки майбутніх педагогів, зокрема вчителів іноземних мов. З огляду на вище зазначене, дослідження О.М. Ясько, присвячене проблемі формуванню комунікативної культури майбутніх учителів іноземних мов засобами ресурсу Інтернет є актуальним і його доцільність переконливо обґрунтована автором.

Дисертантка на достатньо науковому рівні обґрунтувала вибір теми, визначила мету, об'єкт, предмет, гіпотезу дослідження. Погоджуємося з окресленими завданнями дисертації, що подані в логічній послідовності. Не викликає заперечень і структура дисертації, викладеної на 300-х сторінках тексту (*включаючи список використаної літератури і додатки*), яка складається зі вступу, двох розділів, кожний з яких закінчується висновками, загальних висновків, списку використаних джерел з 362-х найменувань (з них 51 – іноземною мовою) та 6-ти додатків.

У вступі досить повно охарактеризований науковий апарат, позитивним є те, що визначені методи підібрано відповідно до завдань конкретного етапу дослідження, автором вони систематизовані за трьома групами: теоретичні, емпіричні та методи математичної статистики. Заслугове на увагу широке впровадження результатів дослідження в навчально-виховний процес чотирьох вищих навчальних закладів, що підтверджується довідками про впровадження.

Характеризуючи конкретні здобутки дослідження О.М. Ясько, на схвалення заслугове поліаспектний аналіз теоретичних засад формування комунікативної культури майбутніх учителів іноземних мов. Автору вдалося систематизувати результати цього аналізу та уточнити сутність комунікативної культури майбутнього вчителя іноземної мови, яка нею розглядається як вид професійно-педагогічної культури, багатокомпонентне особистісне утворення, що інтегрує особистісно-цінний, когнітивний та технологічний аспекти, які реалізуються в індивідуальному, предметному і професійному контекстах комунікативної діяльності педагога (підрозділ 1.1 дисертації).

Важливим є те, що О.М. Ясько для визначення педагогічного потенціалу ресурсу Інтернет як засобу формування комунікативної культури майбутніх учителів іноземних мов спиралася на концептуальні положення філософії інформаційного суспільства; інтернет-комунікації як тренду розвитку суспільства; інформатизації освіти загалом та педагогічної освіти зокрема; теорії та практики медіа-освіти та формування медіа-культури (с. 41-49).

У контексті досліджуваної проблеми цінним є визначення та характеристика педагогічних можливостей комунікативних ресурсів Інтернет: автентичний текст, електронна пошта, чат, матеріали з Вікіпедії, Skype, блог, вебінари, YouTube, веб-квест, щотижневий інформаційний бюлетень з комунікативної культури, телекомунікаційний проект, e-mail дискусійні групи (с. 58-70).

Серед наукових здобутків О.М. Ясько найбільш вагомим вважаємо розробку теоретичної моделі педагогічної технології формування комунікативної культури майбутніх учителів іноземних мов засобами ресурсу Інтернет, яка

характеризується системно-функційною єдністю компонентів (концептуального, ціле-результативного, суб'єктного, змістового, інструментального), поетапною реалізацією процесу розвитку взаємопов'язаних складників комунікативної культури як цілісного інтегративного професійно значущого утворення в структурі особистості фахівця, що ґрунтується на інформаційно-комунікаційній парадигмі як провідному принципі підготовки майбутніх учителів іноземних мов до професійно-педагогічної комунікації засобами ресурсу Інтернет та забезпечує сформованість достатнього рівня готовності майбутніх учителів іноземних мов до ефективної професійно-педагогічної комунікації (с. 77-95).

Позитивне враження справляє експериментальна робота, проведена автором дослідження. Виглядає досить логічним, що в основу діагностики сформованості комунікативної культури майбутніх учителів іноземних мов автором покладено такі критерії, як: індивідуальний (бажання підвищити рівень комунікативної культури, знання особливостей процесу спілкування, сформованість комунікативних умінь); предметний (інтерес до процесу міжкультурного спілкування, уміння обирати засоби спілкування, адекватні ситуації) та професійний (інтерес до майбутньої професії, знання особливостей педагогічного спілкування, уміння вирішувати комунікативні завдання в педагогічному процесі).

Варто відзначити послідовність упровадження автором технології формування комунікативної культури майбутніх учителів іноземних мов, яке здійснювалося в три етапи: репродуктивний (зі студентами 2 курсу); творчо-пошуковий (зі студентами 3 курсу) та креативний (зі студентами 4 курсу). Важливим є те, що дисертанткою для кожного із визначених етапів було дібрано відповідні ресурси Інтернет. На першому етапі зі студентами робота проводилася з матеріалами Вікіпедії, автентичними текстами, електронною поштою та чатами (с. 126-132). Для творчо-пошукового етапу для роботи було обрано YouTube, вебінари, e-mail дискусійні групи та блоги (с. 126-136). На третьому, креативному етапі, робота відбувалася з ресурсом Skype, веб-квестами, щотижневим

інформаційним бюлетенем з комунікативної культури, телекомунікаційним проектом (с. 136-143).

Самостійну практичну цінність дисертаційного дослідження О.М. Ясько має розроблене та впроваджене автором навчально-методичне забезпечення формування комунікативної культури майбутніх учителів іноземних мов засобами ресурсу Інтернет: комплекс гіперпосилань на комунікативні ресурси, які пропонувалися студентам для опрацювання, комплекс вправ з використання ресурсу Інтернет (автентичні тексти, електронна пошта, чат, матеріали з Вікіпедії, YouTube, вебінари, блоги, e-mail дискусійні групи, тижневі інформаційні бюлетені з проблем комунікативної культури, Skype, телекомунікаційні проекти); діагностичний інструментарій для визначення рівнів сформованості комунікативної культури майбутніх учителів іноземних мов у процесі фахової підготовки засобами ресурсу Інтернет.

З тексту розділу, графіків і таблиць можна зробити висновок, що підсумки формувального етапу експерименту засвідчили доцільність та ефективність розробленої авторської технології формування комунікативної культури майбутніх учителів іноземних мов засобами ресурсу Інтернет. Отримані емпіричні дані дають підстави вважати зроблені О.М. Ясько висновки статистично значущими.

Зіставлення основних завдань, які були поставлені дисертанткою та змісту загальних висновків дисертації свідчить, що О.М. Ясько всі поставлені завдання виконала.

Основні результати дисертаційного дослідження Ясько О.М. отримали апробацію на 5 міжнародних та 3 Всеукраїнських науково-практичних конференціях. Зміст дисертації відображено в 17-и одноосібних наукових публікаціях, з них: 5 статей у наукових фахових виданнях України, одна публікація – у зарубіжному періодичному виданні.

Позитивної оцінки заслуговують додатки, обсяг яких складає 102 с., які унаочнюють етапи та результати здійсненої О.М. Ясько дослідно-експериментальної роботи.

Зміст автореферату і наукові публікації О.М. Ясько адекватно відображають основні положення, результати і висновки, викладені у дисертаційній роботі. Вони підтверджують відповідний чинним вимогам науково-теоретичний рівень дисертаційної роботи.

Оцінюючи дисертацію Ясько О.М. позитивно, висловимо зауваження і пропозиції.

1. Дещо формальним вважаємо підхід щодо вибору ресурсів Інтернет, які можуть бути використані для формування комунікативної культури майбутніх учителів іноземних мов (с. 57), тому, на нашу думку, потребує більш чіткого обґрунтування автором принципів їх добору.

2. Вважаємо, що дисертаційне дослідження виграло, якби, характеризуючи комунікативні ресурси Інтернет (с. 58-70), у таблиці 1.4 автор указав, для формування яких комунікативних умінь майбутніх учителів іноземних мов їх доречно було б використовувати.

3. Логічніше б було ціле-результативний компонент технології формування комунікативної культури майбутніх учителів іноземних мов засобами ресурсу Інтернет представити як два окремих компоненти: цільовий та результативний. Зазначимо, що описана модель технології формування комунікативної культури майбутніх учителів іноземних мов засобами ресурсу Інтернет (с. 77-95), була б інформативнішою, як би автор представила її у вигляді схеми.

4. У представлених у дисертації рисунках (наприклад, рис. 2.1, рис. 2.2, рис. 2.3, рис. 2.5, рис. 2.6, рис. 2.7 та ін.) відсутні підписи вісі ординат (вісь У), що ускладнює їх сприйняття.

5. На наш погляд, доцільно було б дати загальну назву додатку Г, в якому автором зібрано та представлено комплекс гіперпосилань на Інтернет-ресурси з якими працювали студенти.

Слід зазначити, що висловлені зауваження не є принциповими, мають рекомендаційний характер і тому не впливають на загальну позитивну оцінку наукового рівня дисертаційної роботи О.М. Ясько. У цілому подана до захисту

дисертація відзначається ґрунтовністю і глибиною, високим рівнем теоретичного узагальнення, самостійністю наукового пошуку, творчим підходом до розв'язання наукових проблем; кількісним та якісним аналізом емпіричного матеріалу; результатами експериментальної перевірки висунутої гіпотези, а також позитивними результатами впровадження в навчальний процес вищих навчальних закладів.

Отже, на підставі викладеного вважаємо, що дисертація робота „Формування комунікативної культури майбутніх учителів іноземних мов засобами ресурсу Інтернет” відповідає чинним вимогам до кандидатських дисертацій згідно з «Порядком присудження наукових ступенів та присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 №567, а її автор – Ясько Олена Миколаївна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент,

завідувач кафедри інформатики

Комунального закладу

«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради

Н. А. Хміль